

מערך לסדנא:

['הערכים שאליהם אני מחנך']

יעדים

1. מטרת הסדנה:

- בחינת הסוגיה: הצורך/היכולת לחנך לערכים...
- בחינה אישית: הערכים שחשובים לי כאדם, כהורה, כמחנך
- החשיבות במיקוד ובשימת זרקור על ערכים מסוימים – בתוך סביבה חינוכית.

2. שדות חינוכיים שניתן לקדם באמצעות הסדנה:

- שמים
- תיקון הלב

רשימת ציוד והיערכות מקדימה נדרשת

- טקסט: הרעידה / יאנוש קורצ'אק – כמס' המשתתפים
- ערכת כרטיסיות ערכים – 2 ערכות

מתווה הסדנה

פתיחה: הפתיחה נועדה לייצר כניסה 'רכה' לנושא היחידה, תוך יצירת חיבור אישי-רגשי

- אפשרות 1:** סבב בו המשתתפים ישתפו בקצרה "הערך שהיה הכי בולט ונוכח בבית בו גדלתי"
- אפשרות 2:** ערך אחד שאני מרגיש שכבר אבד מהעולם, והכי הייתי רוצה להשריש אותו בדור הבא..

שלב א לימוד ודין: "הרעידה"/יאנוש קורצ'אק

נקרא יחד את הטקסט של יאנוש קורצ'אק:

"לא נוכל לתת לכם את אהבת המולדת, כי אותה תמצאו בעצמכם
לא נוכל לתת לכם אהבת אל, כי תמצאו אותה בלבבכם
לא נוכל לתת לכם אהבה, כי צריך לסבול ולסלוח
נוכל לתת לכם שאיפה לחיים טובים
שיהיו מושתתים על אמת וצדק, ואז תגיעו

למולדת, לאל, ולאהבה שבכם – זה בונה את האדם
 (הרעידה, הנריך גולדשמיט, יאנוש קורצאק)

ונפתח דיון סביב הצורך או עצם היכולת לחנך ולהעביר ערכים.

- מה לדעתכם יאנוש קורצאק מנסה לומר?
- למה לדעתכם הוא בוחר לכתוב את הדברים האלה?
- האם אתם מסכימים איתו?
- האם לדעתכם ניתן לחנך אדם לערכים?
- איך מחנכים לערכים?

שלב ב : ערכים אישיים [10 דקות]

נחלק למשתתפים דפים לבנים ריקים, ונבקש שכל אחד ירשום לעצמו 4 ערכים שהכי משמעותיים עבורו. ערכים שלאורם הוא מחנך/יחנך את ילדיו. לאחר מכן נבקש מכמה משתתפים לשתף.

דיון:

- למה בחרתי דווקא בערכים האלה?
- האם הערכים שבחרתי כהורה שונים מהערכים שהייתי בוחר כמחנך? (כלומר האם ה-4 הערכים שבחרתי עבור ילדי יהיה שונה מה-4 שאבחר עבור החניכים?)

שלב ב : ערכים קהילתיים [30 דקות]

הקבוצה תתחלק ל-2 תתי קבוצות. כל קבוצה תקבל לוח עם 7 אטבים בשורה. נפזר על הרצפה מאגר גדול של ערכים. יהיה עליהם לייצר יחד רשימה של 7 ערכים שמוסכמים על כלל חברי הקבוצה. הרשימה צריכה לבטא את הערכים הכי חשובים ומרכזיים בחינוך החניכים - הערכים שאיתם קריטי שלבוגרי הקהילה יהיו. האופן בו זה מתבצע: נבקש ממשותף אחד להניח בלוח את אחד מהערכים שאותם בחר, לאחר מכן משותף אחר יוסיף ערך נוסף וכן הלאה, עד ש-7 ערכים כבר מולאו. לאחר מכן, כל הוספה של ערך, תחייב הורדה של ערך אחר.

דיון:

- האם היה קשה להגיע להסכמה?
- מה דעתכם – האם בכלל נכון לצמצם ולהתכוון לערכים מסויימים או שעדיף לחנך לכמה שיותר ערכים?
- האם באמת יש חשיבות שנגיע בכלל להסכמה? (הרי כל מורה יכול לחנך לערכים שלו?!)?
- האם חשוב שיהיה לקהילה ערכים מרכזיים? כיצד דואגים שהם לא יהפכו ל"אות מתה"?
- כיצד נקנה את הערכים האלה לכלל אנשי הצוות? איפה זה מתחיל? בשלב הקליטה, ההכשרה וכו'?
- כיצד ניצר סביבה חינוכית בה מונחים הערכים? מהן הדרכים הטובות ביותר?

סיכום:

1. בתוך הסחף והשגרה האינטנסיבית בקהילת חינוך - ישנה חשיבות גדולה למיקוד ולבחירה מושכלת של התכנים והערכים שאותם אנחנו רוצים להקנות. חינוך לערכים לא מתקיים באופן טבעי או בוואקום. זו פעולה אקטיבית ומודעת שלנו המחנכים.
2. ההתמקדות בערכים מסוימים תאפשר התכוונות ותכנון נכון יותר.
3. בבית טבעי החינוך לערכים מתבצע באופן יומיומי מבלי לתת לזה הגדרות וכתורות. [לדוגמא: הילדים יונקים בבית את ערך הנתינה מתוך כך שהם רואים את ההורים עסוקים בלסייע לשכנים, לארח אורחים ועוד. ילדים שסופגים את ערך הסקרנות והלמידה מבתיהם, יזכרו כי ארוחות השבת היו מלוות בדיונים על עולמות תוכן מגוונים, כי הוריהם עצמם קראו ספרים בשעות הפנאי ועודדו אותם לקחת ספרים מהספרייה השכונתית, ועוד...] כלומר – בבית הטבעי הערכים נספגים דרך הקירות, המבוגרים וההוויה היום-יומית ללא צורך בפעולות חינוכיות וכיו"ב. אך בקהילת החינוך החניכים לרוב אינם נחשפים אל המחנכים בשעות הפנאי שלהם ואינם זוכים לדוגמא אישית רבגונית ועל כן הדברים צריכים להיעשות באופן כמעט מלאכותי, מודע ומתוכנן. יש לבחור את הערכים עליהם הכי חשוב לנו לשים זרקור ובאופן מודע לייצר הזדמנויות ודרכים להנחיל אותם.
4. הערכים צריכים לבא לידי ביטוי:
 - בארץ (בסביבה החינוכית הפיזית – בתכנים שמעצבים את קירות הקהילה),
 - בזמן (בלוח השנה הקהילתי – באירועים, בחגים ובשבתות)
 - באדם (במפגש עם האנשים ואנשי החינוך בכפר באמצעות הדוגמא האישית וכו')